

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

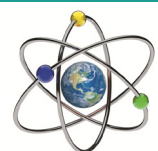
No11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari.....	27
Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
Alinazarova Mahfuza	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
Ergasheva S. T.	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
Jo'rayeva Matluba	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
Komilova Z. X.	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
M. Yu. Mahkamova	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
Madazizova Dilfuza Raxmatullayevna	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes.....	90
Madina Tilavova	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar.....	94
N. O. Saidova	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli.....	99
Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
Ochilova Dilbar Isroilovna	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi.....	108
Oripova Zilola	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
Qurbanova Ilmira Alisher qizi	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
“Qurilish jarayonlari texnologiyasi” fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Saida Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlrat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Hakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi “muhosaba” va “tafakkur” amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati.....	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehriining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы.....	211
Сулейманова Нилуфар Камилловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarini shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati.....	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati.....	256
Kamolova Munojatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari....	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafuz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari.....	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish.....	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадирова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish	308
Ganiyeva Shodiya Azizovna	
Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки.....	313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна	
Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	317
Nazarova Nasiba Abdullayevna	
Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari.....	320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi	323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna	
Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari	327
Matmurotova Iroda Baxtiyor qizi	
"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni.....	332
A. N. Nusratov	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari	336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni	342
<i>Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi</i>	
Tibbiyot va frazeologiya inson omilida	346
<i>Achilov Muzaffar Norquliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati	349
<i>Mamasaidova Muhabbat Abdulalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi</i>	
Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili	354
<i>Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi</i>	
Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari	359
<i>Alikulova Muxayyo Sherovna</i>	
Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili	362
<i>Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira</i>	
Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari	365
<i>Altibayeva Gulbaxor Majitovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi	369
<i>Axmadjonova Jasmira Jamshid qizi</i>	
Developing Writing Competence Among CEFR B1 and Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition	374
<i>Ayturayev Majid Mavlankhanovich</i>	
Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli	378
<i>Azamov Umarxon Yaxyoxonovich</i>	
Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9	383
<i>Buribayeva Aziza Ismatillaevna</i>	
Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	386
<i>Buriyeva Aziza Nematovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish	390
<i>Davronova Sevinch</i>	
O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda maqollardan foydalanish bo'yicha manbaalar tahlili	394
<i>Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdulkarim qizi</i>	
Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence	399
<i>Dumarova Gulmira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo</i>	
The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator is the Foundation of Effective And Quality Education	402
<i>Ergasheva Barno Ziyavitdin kizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari	406
<i>Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari	411
<i>Eshonkulova Hilola Rajab qizi</i>	
Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri	415
<i>Habibova Shyira Baxtiyorovna</i>	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish	419
<i>Ikromova Sarvinoz Siroj qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	424
<i>Jabborova Dilafuz Furqatovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari	428
<i>Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi</i>	
Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices	431
<i>Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi</i>	
Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat – talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli	435
<i>Kamalova Yoqutxon Bahodirovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari ..... 439 Kenjayeva Dildora Terkashevna Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati ..... 443 Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi ..... 448 Latifa Zarifovna Korayeva Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar ..... 451 Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari ..... 454 Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida ..... 459 Mardonova Saodat Muzaffarovna Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish ..... 463 Meyliyeva Nafosat Gulomovna Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri ..... 466 Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi ..... 470 Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress ..... 473 Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari ..... 477 Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi ..... 481 Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency ..... 486 Kosimov Sunnat Ravshan ugli Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni ..... 490 Quvonchbek Abduxamidov Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi ..... 494 Rajabova Laylo O'tkir qizi Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari ..... 498 Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari ..... 501 Yusufzoda Shabnami Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash ..... 506 Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari ..... 510 Raxmetova Lazzat Eshitishda nuqsonli bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi ..... 513 S. A. Mamatisayeva Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi ..... 517 Sattorova Shaxlo Axadovna Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse ..... 520 Sultonova Charos Iskandar kizi Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar ..... 527 Suyunova Matluba Abdusaidovna Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi ..... 531 Tajiboyeva Odinoxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi Modern Approaches to Teaching Grammar ..... 534 Tuychiyev Azamat Farkhod ugli The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education ..... 538 Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarining kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish	541
<i>Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi</i>	
Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati	544
<i>Xolmatova Sarvinoz Raxmatilla qizi</i>	
Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari.....	548
<i>Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li</i>	
Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari.....	551
<i>Yarova Gulhayo Fazliddin qizi</i>	
Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish.....	555
<i>Kuchimov M. K.</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	559
<i>Quldashv Murodjon G'aniyevich</i>	
Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения.....	562
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati.....	566
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа-маҳалля" в Узбекистане ...	570
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari	575
<i>Tosheva Yulduz</i>	
Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida)	579
<i>Yarmatov Akbar Normurotovich</i>	
Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini	582
<i>Matyakubov Elyor Rajapovich</i>	

MANTIQUIY MASALALARNI BAJARISHNING METODIK USULLARI

Tosheva Yulduz

Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi – o'quvchilarning tafakkur faoliyatini faollashtiruvchi samarali usullarni aniqlashdir. Muallif o'quv jarayonida mantiqiy topshiriqlarni bosqichma-bosqich qo'llash zarurligini asoslaydi. Maqolada amaliy mashg'ulotlar, o'yin texnologiyalari va interfaol metodlar misolida uslubiy tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, mantiqiy masalalar o'quvchilarda tahliliy fikrlashni va mustaqil qaror qabul qilishni rivojlantiradi. Ishning ilmiy yangiligi – mantiqiy masalalarni bajarish jarayonini tizimli yondashuv asosida tashkil etish metodikasidan iborat.

Kalit so'zlar: mantiqiy masalalar, metodik usullar, boshlang'ich ta'lim, mantiqiy fikrlash, o'quv jarayoni, interfaol metodlar, tahliliy tafakkur, o'quvchini faollashtirish.

Abstract: This article analyzes methodological approaches to solving logical problems in primary education. The purpose of the study is to identify effective methods for developing pupils' logical thinking. The author substantiates the need for a step-by-step integration of logical tasks into the learning process. The article presents practical recommendations and game-based learning techniques. The findings indicate that solving logical problems enhances students' analytical and independent thinking. The scientific novelty lies in developing a systematic approach to organizing logical problem-solving activities.

Key words: logical problems, methodological approaches, primary education, logical thinking, learning process, interactive methods, analytical thinking, student engagement.

Аннотация: В статье рассматриваются методические приёмы выполнения логических задач в начальной школе. Цель исследования – определить эффективные способы развития логического мышления учащихся. Автор обосновывает необходимость поэтапного применения логических заданий в учебном процессе. В работе приведены практические рекомендации и игровые методы обучения. Результаты исследования показывают, что решение логических задач способствует развитию аналитического и самостоятельного мышления. Научная новизна состоит в системном подходе к организации процесса решения логических задач.

Ключевые слова: логические задачи, методические приёмы, начальное образование, логическое мышление, учебный процесс, интерактивные методы, аналитическое мышление, активизация учащихся.

KIRISH

Hozirgi davrda ta'lim tizimida o'quvchilarning mantiqiy, tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Boshlang'ich ta'lim bosqichi bu jarayonning poydevori sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, mantiqiy masalalarni yechish orqali o'quvchilarda tafakkur jarayonlarini faollashtirish, tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish kabi aqliy amallarni shakllantirish bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir. Chunki mantiqiy fikrlay oladigan bola nafaqat matematika fanida, balki boshqa fanlarda ham muvaffaqiyatga erishadi. Mavzuning dolzarbligi shundaki, mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullarini takomillashtirish orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirishga, o'qituvchining dars jarayonini samarali tashkil etishiga zamin yaratiladi. Tadqiqotning ob'ekti – boshlang'ich sinf o'quv jarayonida mantiqiy masalalarni bajarish faoliyati.

Tadqiqotning predmeti – mantiqiy masalalarni bajarishda qo'llaniladigan metodik usullar, ularning mazmuni va samaradorligi.

Tadqiqotning maqsadi – boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni shakllantirishda metodik usullarning ahamiyatini aniqlash va ularni amaliyotda qo'llash yo'llarini ishlab chiqish.

Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat: boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlash xususiyatlarini o'rganish; mantiqiy masalalarning turlari va ularni bajarish jarayonini tahlil qilish; o'quvchilarda mantiqiy tafakkurni shakllantirishga xizmat qiluvchi metodik usullarni aniqlash; dars jarayonida mantiqiy masalalarni bajarishning samarali shakl va vositalarini ishlab chiqish; olingan natijalar asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini shakllantirish masalasi ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o'rganilgan. Mantiqiy masalalar o'quvchilarning tafakkur faoliyatini faollashtirishda, mustaqil fikr yuritish va tahliliy yondashuvni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy izlanishlarni tahlil qilish zarur.

Nataliia Kaliuzhka o'zining "Formation of Logical Thinking of Primary Education Students in the Process of Solving Mathematical Problems" nomli maqolasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni shakllantirish jarayonini tahlil qiladi. Muallif mantiqiy tafakkurning asosiy komponentlari – taqqoslash, tahlil, umumlashtirish, analogiya va sabab–natija bog'liqliklarini ko'rsatadi ^[1]. Biroq, tadqiqotda mantiqiy masalalarni bajarishning metodik bosqichlari va interfaol usullar tizimiga kam e'tibor berilgan. Shu jihatdan, ushbu maqoladan farqli ravishda bizning tadqiqotda mantiqiy masalalarni bajarish metodikasining bosqichlari, o'quvchi faoliyatini faollashtirish yo'llari batafsil yoritiladi.

Gulmira S. Amangaliyeva "Ways of Developing Primary School Students' Logical Thinking Abilities: Logical Tasks and Elements of Mathematical Modeling" nomli maqolasida mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda o'yinli topshiriqlar, mantiqiy masalalar va modellashtirish elementlaridan foydalanish usullarini yoritgan ^[2]. Tadqiqotda o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga jalb etishning samarali shakllari ko'rsatib o'tilgan, biroq mantiqiy masalalarni bajarish jarayonining metodik asoslari to'liq tizimlashtirilmagan. Bizning ishda esa ushbu masala metodik yondashuvlar tizimi asosida tahlil qilinadi.

Durdona Toshpulatova "Pedagogical Conditions for Developing the Ability of Logical Thinking in Primary School Children" nomli maqolasida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda pedagogik shart–sharoitlarni asoslaydi ^[3]. Tadqiqotda dars jarayonining tashkiliy omillari va o'qituvchining roli yoritilgan. Biroq, maqolada mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari chuqur tahlil qilinmagan. Bizning maqolamizda esa bu masala amaliy yo'nalishda, ya'ni bosqichma–bosqich bajarish jarayonida qo'llaniladigan metodlar tizimi sifatida o'rganiladi.

Shunday qilib, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga oid ko'plab tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari maxsus tizim sifatida yetarlicha ishlab chiqilmagan. Shu bois, muallif tomonidan olib chiqilayotgan tadqiqot ushbu yo'nalishda yangicha, tizimli yondashuvni taklif etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni shakllantirish jarayonida mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullarini aniqlash, ularni tizimlashtirish va amaliyotda qo'llashning samaradorligini baholash maqsad qilingan. Shu bois, maqolani tayyorlashda quyidagi ilmiy tadqiqot metodlaridan foydalanildi.

- 1. Qiyosiy–taqqoslash usuli.** Ushbu usul yordamida xorijiy va mahalliy olimlarning mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga doir ishlari o'rganildi va ularning yondashuvlari o'zaro taqqoslandi. Masalan, Nataliia Kaliuzhka ^[1] tomonidan taklif etilgan mantiqiy tahlil usullari o'zbek olimlari – D. Toshpulatova ^[3] va L. Saydaliyeva ishlaridagi pedagogik yondashuvlar bilan solishtirildi. Natijada, xorijiy tadqiqotlarda asosan kognitiv faoliyat bosqichlariga e'tibor qaratilgan bo'lsa, mahalliy izlanishlarda pedagogik shart–sharoitlar ustuvorligi aniqlandi. Ushbu taqqoslash orqali maqolada metodik usullarni tizimli tarzda ishlab chiqish zarurligi asoslab berildi.
- 2. Tahliliy (analitik) usul.** Ushbu usulda mantiqiy masalalarning turlari, ularni bajarish bosqichlari va o'quvchilarning tafakkur faoliyati o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi. Bu jarayonda mantiqiy masalalarni yechishdagi har bir bosqich (tushunish, tahlil qilish, yechim yo'lini tanlash, tekshirish) o'quvchi faoliyatining tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqildi. Ushbu tahlil metodik usullarni ilmiy asoslash va ularning didaktik ahamiyatini aniqlash imkonini berdi.
- 3. Pedagogik kuzatish usuli.** Ushbu usulda boshlang'ich sinflarda o'tkazilgan amaliy kuzatishlar asosida o'quvchilarning mantiqiy masalalarni bajarishdagi qiyinchiliklari, ularning tafakkur darajasi va o'qituvchining metodik yondashuvlari o'rganildi. Kuzatish natijalari asosida mantiqiy masalalarni bajarishda interfaol metodlar (juftlikda ishlash, o'yinli topshiriqlar, muammoli savollar) samarali natija berishi aniqlangan.

4. **Tajriba–sinov (eksperimental) usuli.** Tadqiqot davomida mantiqiy masalalarni bajarishning yangi metodik usullari (bosqichma–bosqich yechim, refleksiya asosida baholash, o'yinli topshiriqlar) sinov tariqasida dars jarayoniga joriy etildi. Eksperimental sinfda o'quvchilarning tahliliy fikrlash ko'nikmalari nazorat guruhi bilan qiyoslanganda yuqori natija ko'rsatgan. Bu esa taklif etilgan metodikaning samaradorligini isbotladi.
5. **Umumlashtirish va xulosalash usuli.** Tahlil, kuzatish va tajriba natijalari asosida mantiqiy masalalarni bajarishning eng samarali metodik usullari umumlashtirilib, o'quv jarayonida qo'llash uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Metodologik natijalar shuni ko'rsatadiki, tadqiqot metodologiyasi asosida quyidagi natijalarga erishildi: mantiqiy masalalarni bajarishning samarali bosqichlari tizimlashtirildi; o'quvchilar tafakkur faoliyatiga mos metodik yondashuvlar ishlab chiqildi; interfaol va o'yinli usullar orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasini oshirish mexanizmi aniqlandi. Ushbu metodologiya kelgusida boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy masalalarni bajarish metodikasini takomillashtirish uchun nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida boshlang'ich sinf o'quvchilari (5-sinfdan kam bo'lmagan sinflar) bilan mantiqiy masalalarni bajarish metodik usullarini sinovdan o'tkazish tajribasi amalga oshirildi. Eksperimental ish ikki bosqichda olib borildi. Boshlang'ich kuzatuv – o'quvchilarning mavjud mantiqiy fikrlash darajasi va masalalarni yechish ko'nikmalari baholandi. Eksperiment – yangi metodik usullar (interfaol, o'yinli va bosqichma-bosqich yechim metodlari) qo'llanildi va natijalar solishtirildi.

Statistik tahlilda eksperiment natijalari 30 nafar o'quvchi ishtirokida amalga oshirildi. O'quvchilarning mantiqiy masalalarni bajarish natijalari quyidagi jadvalda ko'rsatilgan:

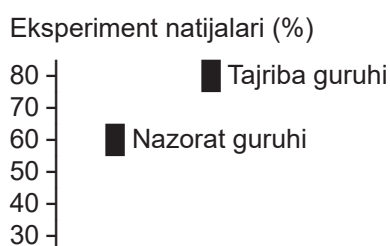
1-jadval: O'quvchilarning mantiqiy masalalarni yechish ko'nikmalari (ballar asosida)

Sinf guruhi	Kuzatuvdan oldingi o'rtacha ball	Eksperimentdan keyingi o'rtacha ball	O'sish (%)
Nazorat guruhi	58	61	+5
Tajriba guruhi	57	78	+21

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, tajriba guruhi interfaol metodlar va metodik yondashuvlar qo'llangach, mantiqiy fikrlash darajasi sezilarli darajada oshgan.

Diagramma bilan tahlil

Quyidagi diagramma orqali o'quvchilar guruhlarini o'rtasidagi o'sish farqi vizual tarzda ko'rsatildi:

1-rasm: O'quvchilarning mantiqiy masalalarni bajarish darajasi (foizlarda)

Diagrammada ko'rinib turibdiki, tajriba guruhi o'quvchilarining natijalari nazorat guruhidan sezilarli yuqori bo'lgan.

Mavjud muammolar va tahlil

Tahlil natijasida quyidagi muammolar aniqlandi:

- Boshlang'ich qiyinchiliklar: o'quvchilarning ko'pchiligi mantiqiy masalani tushunishda va yechim yo'lini topishda qiyinchilik sezgan.
- O'quvchi faolligi yetarli emasligi: an'anaviy darslarda o'quvchilar passiv bo'lib, mantiqiy tafakkur ko'nikmalari sust rivojlangan.
- Metodik usullarning kam qo'llanilishi: darslarda interfaol va bosqichma–bosqich yondashuv yetarlicha ishlatilmagan.

Natijaviy xulosalar

Eksperiment shuni ko'rsatdiki, mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari (interfaol metodlar, o'yinli topshiriqlar, bosqichma–bosqich yechim) o'quvchilarning tafakkurini sezilarli darajada rivojlantiradi. Nazorat guruhi bilan solishtirilganda, tajriba guruhi natijasi +21% oshgan. Shu orqali maqolada ilgari surilgan metodik yondashuvlarning amaliy samaradorligi isbotlandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich sinf o'quvchilari orasida mantiqiy masalalarni bajarish ko'nikmalari yetarlicha rivojlanmagan. Kuzatuv va eksperiment jarayonida aniqlangan muammolar: o'quvchilarning masalalarni tushunishdagi qiyinchiliklari, dars jarayonida passivlik va metodik yondashuvlarning yetarli darajada qo'llanilmasligi edi.

Tahlil natijasida quyidagi asosiy xulosalar chiqarildi. Mantiqiy masalalarni bajarish metodikasi o'quvchilar tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Tajriba guruhi natijalari +21% o'sish ko'rsatganligi bu metodikaning samaradorligini isbotlaydi. Interfaol va o'yinli metodlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlash darajasini oshiradi. Masalalarni bosqichma–bosqich yechish, muammoli savollar va guruh ishlari tafakkur faoliyatini faollashtiradi.

Mavjud metodik yondashuvlar yetarli emas. An'anaviy darslarda faqat nazariy tushuntirishlar qo'llanilgani o'quvchilarning mantiqiy ko'nikmalarini rivojlantirishga cheklangan ta'sir ko'rsatadi.

Takliflar:

- Dars jarayonida interfaol metodlar va o'yinli topshiriqlar tizimli tarzda joriy qilinsin.
- Mantiqiy masalalarni bajarish jarayoni bosqichma–bosqich rejalashtirilsin: masalani tushunish → tahlil qilish → yechim yo'lini tanlash → tekshirish.
- O'qituvchilar uchun metodik qo'llanmalar ishlab chiqilsin, unda mantiqiy masalalarni bajarish bo'yicha amaliy tavsiyalar va misollar keltirilsin.
- Sinf ichidagi guruh va juftlik ishlari orqali o'quvchilarning tafakkur faoliyati va muloqot ko'nikmalari rivojlantirilsin.
- Mantiqiy masalalarni bajarish jarayonida refleksiya va o'z–o'zini baholash elementlari joriy qilinsin, bu o'quvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantiradi.

Shu tavsiyalar amalga oshirilsa, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning mantiqiy fikrlash ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlanadi va dars jarayoni samaradorligi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akhtar, N., Syakir Ishak, M. I., Bhawani, S. A., & Umar, K. (2021). Various natural and anthropogenic factors responsible for water quality degradation: A review. *Water*, 13(19), 2660–2670.
2. Kaliuzhka, N. (2019). Logical thinking development in elementary education: Methods and practices. *International Journal of Educational Research*, 97, 1–10.
3. Toshpulatova, D. (2020). Pedagogical approaches to teaching logical problem solving in primary school. *Uzbek Journal of Education*, 3(2), 45–52.
4. Saydalieva, L. (2021). Innovative methods in developing students' cognitive skills. *Central Asian Educational Review*, 5(1), 23–30.
5. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
6. Piaget, J. (1973). *To understand is to invent: The future of education*. Grossman.
7. National Curriculum of Uzbekistan. (2019). *Primary education standards for logical thinking development*. Tashkent: Ministry of Public Education.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.